

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАКОНОДАВЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В З'ЮНЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК ХІІІ. Ч. 159. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 10 липня 1934.

VOL. XII. No. 159. Jersey City, N. J., Tuesday, July 10, 1934.

THREE CENTS

НА ПЕРЕДОДНІ ЗАГАЛЬНОГО СТРАЙКУ В КАЛІФОРНІ

ДЕЯКІ ЮНІ ВЖЕ УХВАЛИЛИ ПРИЄДНАТИСЯ ДО ЗАГАЛЬНОГО СТРАЙКУ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПОРТОВИХ РОБІТНИКІВ.

САН ФРАНЦИСКО. — Вже чотиринадцять локальних юній заявили за страйк, коли до п'ятниці не буде полагоджено страйку порткових робітників. Ці локальні юній значною більшістю, а то майже одностайно, ухвалили тайним голосуванням приєднатися до загального страйку. Треба сподіватися, що в п'ятницю почнется загальний страйк членів усіх 120 локальних юній, який спаралізує життя в місті та в околицях.

Страйк порткових робітників триває вже три місяці. Страти, які той страйк завдає робітникам та підприємцям, числять на 1,000,000 доларів денно. Вже кілька разів страйковці заворушення набирали кривого характеру, а тепер зовнішній спокій підтримується лише поліцією та військом. Урядова цереміярна комісія почала публічне переслухання справ страйку, хоч їй не відповіли ні страйкарі, ні підприємці на запит про умови припинення страйку.

ГОТУЮТЬСЯ ЩЕ ДО ОДНОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО СТРАЙКУ.

МІНЕАПОЛІС (Мінн.). — Предсідник юній шоферів вантажних авт. В. Бравн, заявив, що коли підприємці не підуть на уступки і не задовольнять вимоги юній, то він звернується до всіх юній із закличкою підтримати страйкувачів шоферів. Він сподівається, що тоді розпочнеться загальний страйк усіх юнійних робітників у Мінеаполісі.

Юніа домагається збільшення платні своїм членам і поставила речення до середи для остаточної відповіді підприємців. В місті настійний неспокійний, бо всі сподіваються заворушення, які звичайно виникають під час страйків, коли підприємці стараються заступити юнійних робітників страйколомом.

„НАЙРА“ ЗРАДИЛА БІДНИХ.

НЬО-Йорк. — Пастор одної пресвітеріанської церкви, д-р Д. Русел, заявив у проповіді, що „Найра“ зрадила бідних і тих, які живуть за невеликі заробітки. Цю зраду він пояснив тим, що ціна на все, крім для життя, зростає скорше ніж зарплата платня, а безробіття також тягнеться далі.

Він каже, що хоч у бізнесі й спостерігається невелике поліпшення, то воно скорше є наслідком нормального розвитку життя, а не виключно тих драматичних заходів, яких уживає „Найра“ для його піднесення.

БІЛЬШ ЯК ПІВТОРА МІЛІОНА ОСІБ ЗНАХОДИТЬСЯ НА ГРОМАДСЬКИХ РОБОТАХ.

ВАШІНГТОН. — Секретар Кес заявив, що тепер на громадських роботах, федеральних і стоїтійових, знаходиться 544,000 осіб. Усі ці роботи дають працю взагалі 1,688,000 особам. Найменше було таких робітників при кінці березня, коли було закінчено скорочення громадських праць, а тепер воно майже подвоїлося.

288,000 власників домів звернулися до уряду з проханнями дати їм позики на напівроку своїх домі. Дотепер видано на такі позики 55,000,000 доларів з кредитів у сумі 300 мільйонів доларів, на що цілком призначені.

ДОМАГАЄТЬСЯ КАРИ ДЛЯ НЕСОВІСНИХ БІЗНЕСМЕНІВ.

ВАШІНГТОН. — Сенатор Гемилтон Луїс заявив у своїй промові, що уряд повинен карати тих підприємців, які, використовуючи кодекси, увійшли в порозуміння між собою і без потреби підняти ціни на свої вироби, так, що тепер вони заробляють дуже багато. В цьому сенатор бачаче обурення уряду й публічного гніву населення, за що винуватці повинні бути покарані.

Сенатор Луїс відповідав на виступи сенатора Бора, який закликав, що тепер змусно заборону творити трости, а це використовують підприємці для свого збагачення.

ЗАВОРУШЕННЯ В МЕКСИКУ.

МОНТЕРЕЙ (Мексика). — В стейті Нуво Леон виникли заворушення серед незадоволених з вислідів останніх виборів президента республіки та членів парламенту. На чолі ворожобників стоїть генерал Леонас. Федеральні війська вгамували повстання відразу. При тім багато повстанців убито й поранено, але їх кількість домі вияснити.

Федеральна влада заявила, що повстання вже задушене.

ЗНОВУ ЗАВ'ЯТІ БОІ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

АНУНСІОН (Парагвай). — З офіційних джерел повідомляють, що парагвайська армія розпочала наступ проти болівійської армії. Перший наступ приніс деякі успіхи парагвайській армії та завдав значні втрати болівійській армії.

Війна між Болівією і Парагваем через провінцію Чако загострилася все надовше, що тяжко відбивається на обох сторонах.

ВАЖНЕ ДЛЯ СОЮЗОВІВ, ЩО ХОЧУТЬ МАТИ КАЛЕНДАР НА 1935 РІК

(Остання пригадка).

Ідучи назустріч бажанню багатьох відділів і членів та членів У. Н. Союзу, котрі домагаються дальшого видавання календарів У. Н. Союзу, як це було давніми роками, подаємо до відома, що адміністрація „Свободи“ може перебрати на себе той обов'язок тільки тоді, коли найдет до кінця липня н. р. зголоситься ще 1,500 осіб, які скохнуть мати календар в ціні по 30 центів за примірник. Ті замовлення треба негайно зголосити секретарям відділів, а найдадо до кінця цього місяця. Як зголоситься достаточне число членів, календар зачне негайно друкувати і буде доставлений секретарям відділів у тій кількості, яку вони замовили. Хто зголоситься пізніше, той муститиме замовити календар від адміністрації „Свободи“ і платити 50 центів за примірник, себто повну ціну.

Адміністрація „Свободи“.

30 МІЛІОНІВ ДЛЯ ВУГЛЕВИХ БАРОНІВ.

Як повідомляє варшавська преса, в найближчому часі має повстати розпорядок міністра шляхів про знизку оплат за перевіз вугля до польського порту. Знизка передбачена у квоті 3 з. на тоні. Тім способом вуглевих баронів дістануть 30 мільйонів злотих у дарунок від державного каюбу.

ПОМЕР „БІДНИЙ“ БОГАЧ.

У місті Сіетла, Вашингтон, адвокат Дей Кер, маєтковий адміністратор, оповісти, що 80-літній „бідний“ старшук, Джан Лойд, що помер 25 лютого, полишив по собі маєток вартості 12 тисяч доларів. У самому готелі, де він перебував, знайдено в записаному журналі 1,900 доларів готівкою. Завшання він не лишив, отже його маєток розділять по рівній часті між його двома сестринками й сестрицею. Та що найдивніше, Лойд, Канадський, жив у Британії Колумбії і брав старечу пенсію!

ФРАНЦІЯ ПОБУДУЄ ТВЕРДИНИ НА МОРСЬКОМУ ПОБЕРЕЖІ.

З Парижа повідомляють, що французькі військові кола задумують збудувати твердині вздовж морського побережжя над каналом Ля Манш і Атлантиским океаном і низку летовищ. Великі маювери французької флотії виявили, що ворожі воєнні кораблі можуть дуже легко здобути побережжя і висадити у Франції ворожу армію. Тому Франція хоче за безпечити себе ще від моря.

ГОТУВАЛИ КОМУНІСТИЧНЕ ПОВСТАННЯ В ЧІЛЕ.

Поліція в Сантіаго викрила план загального повстання для захоплення влади в комуністичні руки. Вже арештовано 200 комуністичних організаторів повстання та агітаторів. Виякрито, що центральна комуністична пропаганда знаходилася в Монтевідео. Уряд готується до дальшої боротьби з комуністичною агітацією, впроваджуючи спеціально суворі міри охорони порядку й ладу в республіці.

ЕМІГРАЦІЙНИЙ РУХ.

В травні і р. виїзди з Польщі за посередництвом Еміграційного Співмислу транспорту емігрантів до Аргентини, Бразилії, Чіле, Канади, Парагваю, З'юнених Держав, Уругваю, Франції, Бельгії та інших країв у загальній числі 1,044 осіб.

ЗА П'ЯТЬ ЗЛОТИХ УБИВ ЧОЛОВІКА.

Нічю з 4. на 5. серпня 1933 р. напав хтось недалеко Солотвин (Станіславщина) на Теодора Кизявчука з Порогов. Опрішор розбив Кизявчука головою, а коли він упав без притомності на землю, опришор відірвав йому ширшу торбур, в якій було 5 злотих. Не звачаючи на металеву поміч Кизявчук помер, опришорів жинку й 7 дітей, з яких найстарше має 13 літ. Поліції вдалося скопити грабіжника, який виявився Карлом Ленцком. Цим дивним Ленцком ставив перед трибуналом присяжних суддів, який засудив опришка на кару смерті через похищення.

118 НАШАДКІВ.

В австрійському Бургенланді, в оселі Ябінг, обходиться у найбільшій часті 110-річницю своїх народних найстаріших горожан Австрії, Франц Бальдаст. У врончості, що відбується з нагоди народних Бальдастів, візьмуть участь усі його діти, шукки, правнуки і пращата в імпоуному числі — 118 осіб. Найстарішою соленізатови уладжує прийняття громада, де він живе, та організація бувиших військовиків.

ДВА МІЛІОНИ ФРАНКІВ ЗА „КАЗКИ“ ЛЯ ФОНТЕНА.

Гурток французьких бідоафілів купив при допомозі уряду для Франції одинокий примірник „Казок“ Ля Фонтена, в якому є 57 ілюстрацій Фрагара і 57 ілюстрацій Дероме. За уникат цієї, що був власністю Генрі Бераллі, заплачено на ліценції в Парижі два мільйони франків.

ОРГАНІЗАЦІЯ СОВІТСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

Організаційний комітет совітських письменників переладив реєстрацію робітників пера. Максима Горького зареєстровано в списку на першому місці.

ЕКСПЕДИЦІЯ СВЕН ГЕДІНА В ПОЛОН БАНДИТІВ.

До Стокгольму наслідна перша після багатьох місяців вістка від експедиції д-ра Свена Гедіна, яку вважали вже пропавшою. В телеграмі з Карло, в провінції Сіккім, повідомляють Свен Гедін, що його з цілою експедицією взяли в полон банди, але пустили на волю, коли урядові китайські війська здолали Карло. Експедиція буде продовжувати свою подорож до Пекину.

ХТО ПОШИРОЕ МОРАЛЬНО-НИЙ РОЗКЛАД?

В Кракові арештовано під замком убивства служини та грабків двох студентів Академії Мистецтв. Не перший це випадок, що співниками жалких злочинів є одиниці з освічених кол польського суспільства. Замітна річ, що саме в Кракові було в останніх часах кілька таких випадків. Причини? Про одну з них о. Пивоварчик в „Глосі народу“ пише:

„Є в Кракові розсадник всякої неморальності. Є він на устех усіх. Багато про нього говоралося недавно, коли злочини перед судом отворто зізнавали, що нахненія брали з „Тайного Детектива“. Не сумніваюся, що багато з цих злочинців, які хвилювали публічну оцінку, падуть камінем тяжкої відповідальності на соціальних видавців і редакторів цієї газети.

І так само багато виявилось загального спадку морального руйнування. Факт, що гімназистки й гімназисти зачитуються в жакіттах, які достачує „Детектив“, не залишається без наслідків. І наслідки є. В моральному низині освіченої молоді, про яку можна сказати, трастувачи слова французького поета: „Не всі вже вмерли, але всі затроєні“.

Видавець „Тайного Детектива“ є Маріан Домбровський, посол з ББ та видавець і головний редактор „Листогра“ новго Курера Чехоземного“.

КАТАСТРОФАЛЬНИЙ ХМАРОЛОМ.

В околицях Варти на німецькій Шлезії обірвалася велика хмара й продовж кількадесять хвилин залягла кілька сіл. Вода попилила багато будинків та позривала всі мости. Шкода велика.

ІСКРА З ПАЛЬЦЯ.

Англійська преса повідомляє про цікавий випадок, що трапився в одному гаражі в Едінбургу. Один робітник чистив ганіркою каросері самоходів. Наслідком сильного тертя в тілі робітника набиралася велика кількість електричності. Тому однак, що робітник був у гумових чоботах, він був ізольований від землі. Коли згодом підійшов до баньки з бензином, з його пальця вишкочила іскра і запалила бензин. В одній хвилині повстала експлозія й полекла сильна робітника. Вогонь, що охопив був гараж, вдалося пригасити там шофером вогити.

СЛІДСТВО ПРОТИ ДИРЕКТОРА ГІМНАЗІ.

На приказ шкільної кураторії припинили в урядувальній директору VI гімназії у Львові, Артура Колача. На місці Колача встановлено тимчасово проф. Роговського. Реслія вживати в гімназійній касі вживати, тому справу передають прокуратурі.

ЗАМКУЛИ БІЖНИЦІ НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Як повідомляють з Риги, в Києві, Дніпропетровську, Одесі та в інших містах на совітській Україні більшовики замкнули всі синагogi і домів молитви. Жидівські делегації звернулися до центральної влади з проханням, щоб відкачала цей розпорядок.

СОВІТИ НЕ МОЖУТЬ ПОЗБУТИСЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ НА УКРАЇНІ

МОСКВА (Росія). — Американський кореспондент твердить, що, не звачаючи на ріжні урядові коментарі, що на Україні вдалося вже приборкати націоналістичні елементи, приходитьсь більшовикам переводити ще одну чистку партії на Україні. Манулої зими комуністична партія мала на Україні 120,000 членів. І з того треба було викинути з партії 27,500 членів. А тепер почується, що та чистка не вистарає. В партії ще далі сидять українські націоналістичні елементи. От в одній сільській управі треба було тепер усунути з партії за націоналістичні ухили партійного організатора, начальника школи і вчителя. В більшовицьких комуністах кажеється, що всі вони були українськими націоналістами, держали з протибільшовицькими елементами і піддержували в дітях релігійного духа. Виявлялося далі, що й у школі, в якій підготовлявано учителів, було дуже багато симпатичних націоналістичних, самостійницького, українського руху.

Подібні чистки переводять тепер і на інших землях, які прилучено до Світів. Там викладають з партії вже не за націоналістичні ухили, як на Україні, а за „шкурництво“, себто за те, що деякі партійні вийшли до партії не задля ідеї, але задля своїх особистих, головно матеріальних користей. Викладають теж за порушення партійної дисципліни, хабарництво, крадіж і т. п.

КОСЬОР ДО БОЛЬШЕВІКІВ ХАРКОВА.

ХАРКІВ. — З приводу перенесення столиці України з Харкова назад до Києва, Косьор сказав при прощанні до большевиків Харкова таке:

„Багато людей питаються тепер, чи не зменшиться значіння Харкова з хвилею, як стодію Україну перенесено до Києва. Такі запити не мають ніякої підстави. Я певний, що большевицькі відділи Харкова будуть і надалі одними з перших нелітків на Україні, але й у цілім совітському союзі“.

ПОЛЬЩА ГОРОДИТЬСЯ ЗІ СВОІМ ЗЛОТИМ.

ВАРШАВА. — Видано міністерський розпорядок, який унеможливує всі зобов'язання до сплати в „золотих доларах“, або в якій іншій чужинській валюті. Відтепер у Польщі призначено тільки одну валюту, а є нею польський злотий. Всі чужинські зобов'язання мають бути перераховані на польську валюту.

НАШІ ХОЧУТЬ ЖИТИ В ЗГОДІ З ФРАНЦЕЗОМ.

БЕРЛІН. — Гітлер поїхав у гори на відпочинок, а за нього говорять інші. Тому набирає особливості ваги апел, виголосений Рудольфом Гессом, котрий у характері ветерана світової війни звертався до Франції, а зокрема до французьких ветеранів, щоб разом доклали старань і цілковито загодили Францію з Німеччиною.

КАТОЛИКИ НЕ УСТУПАЮТЬ.

БАМБЕРГ (Німеччина). — Кардинал фон Фавльгабер узяв участь у великій католицькій маніфестації, в якій було понад 60,000 людей, і підчас того заявив, що католицька церква не уступить у нічому у своїм становищі супроти націй, коли їде про справу релігії й виховання.

ЕСПАНИЯ ТЕЖ ЗЕРПЬОТЬСЯ.

МАДРИД (Еспанія). — Будуть укріплювати острови на Середземній морі коштом \$136,800,000. Проект держав у великій тайні. Найновіші гармати спроваджуватимуть з Америки.

СОВІТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ.

МОСКВА. — Урядово подають, що Світи не зверталися до З'юнених Держав з проханням заключити договори про ненапад.

БУНТИ ПРО БЕЗРОБІТНИХ.

АМСТЕРДАМ (Голландія). — По вулицях міста ходять як день так ніж сильні патрулі й розганяють абутованих безробітних і комуністів. До поліції стріляють з дахів будинків.

СПЕКА ПРИПИНІЛА НЕСПОКОІ.

ПАРІЖ. — Тільки завдяк страшний спеці припинили хвилю вуличні бійки між монархістичними елементами і соціалістами та комуністами.

ЯПОНИЯ ВОЗЬМЕ УЧАСТЬ В МОРСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІ.

ТОКІО (Японія). — Японська міністер заграничних справ запевняє, що Японія не відмовиться від переговорів, які мають відбутися в 1935 році в справі дальшого роззброєння на морі.

ПРИДЕРЖАЛИ ШПІТУНА.

МОСКВА. — Большевицькі газети подають, що японський полковник Мілзак викрав папери з совітського консуляту в маньчжурській місті Сакаліні. Полковника придержали і папери відобрали.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J., U. S. A.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Belated as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошенням редакції не відповідає.

За кожну відправку платиться 10 центів.

3 Кавкази наслідок війни гроші киші на 10 центів. Foreign Money Order.

Вид. "Свобода" № 4-0227. — Вид. У. Н. Союз № 4-1018.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОПОМОГА ФАРМЕРАМ.

В Злучених Державах стоїть особливо гостро криза в хліборобстві. Уряд робить різні спроби помогти фермерам, дати їм спроможність виплатитися з боргів та утримати в своїх руках фарми, не трапляти їх за неплатення на час моргеджів, як податків і т. д. Уряд ставленням обмежує фермерську продукцію, щоб таким способом підняти ціни на фермерські продукти й зробити фарми рентовими, бо як правило тепер фермери не можуть пов'язати кінців у своєму бюджеті.

Та всі ці заходи, хоч і дали деякі полесі фермерам, не розв'язали основного завдання, а саме: підняти хліборобство до такої висоти, щоб воно стало популярним хоч би в такій мірі, що оплачував фермерам капітали, вложені в нього, та працю на фармі. Хліборобство далі переживає тяжку кризу й багато ще трапляється випадків, що фермери кидають свої фарми, переселяючись до фабрично-заводських районів, чи до міст, збільшуючи там кількість безробітного пролетаріату.

Останній конгрес ухвалив закон про мораторію фермерам на шість років, а президент Рузвельт підписав його. Біля цього закону виявилася широка дебата. Сторонники його кажуть, що він полесить становище фермерів, а противники кажуть, що навпаки — погіршить, бо віддає фермерів цілковито на ласку й кредиторів, якщо не тепер, то за шість років. Коли вже повстали такі дебати навколо цього закону, то ясно, що він має багато слабких сторін.

Всі дотеперіші заходи уряду, аж до останнього закону про мораторію, показують, що фермерство в Америці стоїть ще далеко від поліпшення. Основною причиною цього є та величезна різниця в ціні, яку фермери одержують за свої продукти, та яку вони платять за все потрібне для їх життя й господарювання. Але коли взяти ці ціни, що платять споживач за фермерські продукти, й порівняти їх з цінами на фабричні вироби, то в багатьох випадках вище користь по стороні фермерських продуктів; в усьому разі перебіча їх ціна буде йти вниз з фабричними виробами.

Держ дає різниця та різниця в цінах, які одержує фермер за свої продукти та які платять споживач за ці продукти? Вона попадає до кишені посередників-перекупів. І заробітки часами бувають більші від того, що фермер одержує за свої продукти. Тому в приблизному споживача до продукції й усунення перекупів-акул чи не лежить основа цілої проблеми, поліпшення становища, особливо для дрібного господарства. А це можуть зробити лише самі фермери в союзі зі споживачами, створивши шлях кооперації, яку уряд повинен підтримати матеріально й ухвалити спеціальних законів. В самодіяльності й організуванню фермерів лежить їх порятунку, а не в допомозі й опції уряду.

НАПРАВЛЯМО ГРІХИ СТОЛІТЬ

Міражом культури й життєвості народу є його писане й друковане "слово" та його шкільництво, і цього не може забувати той, хто хоче жити й творити нове життя. Наше минуле дає нам право записати себе до народів, що вже мають за собою великі добрі. В нас зачасив цей процес уже тоді, коли закінчилися суди цюю збиралася. Ізраною "Слово", Мономохом "Почування", Даниловою "Подорож" та геніальні "Пісня про Ігорів похиту" — усе це є продуктом нашої естетичної й свідомості великої культури й поваги княжої доби.

Наше географічне положення потребувало завоювання сил, щоб зберегти державу, але московська противага підпала до силу Києва, наїзди орда опустошили край і розвіл культури припинили на довгі віки. Цей безперервний таран дикого сходу знищив рівновагу нашого духа і розвалив галицько-волинську державу. Серед хаосу ліхольства станула становна збройна сила, козацька, яка, з огляду на устрій, не могла довго існувати, хоча виступила своєю лицарською школою життя і високо-естетичною поезією та залишила для вчучків, як каже Шевченко, "живе мислитель". Подорож Болонна по Україні залишила свідчення про цінну працю писаного слова. Документи з часів Хмельниччини й Руїни вказують на ерудицію та освіту поодиноких людей. Та коли подумав про записав від часів Петра І, Катерини ІІ й взагалі про нищення нашої культури від 1654 року аж до ємського указу, мусимо прийти до висновку, що культурне змагання й обставини, серед яких мусів наш народ жити, в порівнянні з долею інших народів були свого роду катаклізмами.

Якщо могли тоді виглядати школи й розвіл рідного слова? Коли поглянемо на історію виховання на заході і порівняємо, що діялося на наших землях у тім часі, як там повним гомом розвивалося шкільництво, то побачимо в нашому історичному житті величезний інтервал на плів тисячеллі, в якому не було жодного шкільництва.

Очевидно, треба відрізнити ті зв. мову "церковну" від старохоронської, якою писали ці пам'ятки.

Підшук скоридала багато з цих західних текстів. Показують зразки теорії навчання й виховання і вже в половині 16 ст. вводить рідну мову в навчання релігії. Впр. зв. академічних колоній (впр. гімназії Новоугодського) введе навчання польської історії. З Кохановських (XVI ст.) вже починається важка творчість у рідній мові. На зразках заходів організується змайська академія.

Про навчання і вживання рідної мови Поліак скорше. Вже в р. 128 на Ленінському соборі введено мовити в польській мові — так, що не всі заіда лаїки. Вже тоді Поліак розумів вагу рідної мови.

Бійшов кождою моголи, придивився кождою каменим, жадно наброїти плити не знайшов. Здивований, міркував собі:

— Хіба вже перекопали? Я гадаю, що моголи, так довго не перекопувати, не повинні перекопувати аж по вісімдесять років. Також не повинні би рухати моголи, на які лежить великий камінь... Се не може бути, щоби перекопали, бо була би свіжа могола. З листа парона виходить, що тоді, коли він писав місяць тому, плити ще лежала на моголі. На цілім кладовищі нема нідної, що не поросла моголи...

Загадав вивисилася, коли Черемисний вийшов з цвинтаря. Попри цвинтар ішов в київський старик сваток. Черемисний задержав його і спитав: — Чи не сказав би ви мені, де тут на кладовищі могола з великою кам'яною плитою?

— Могола з великою кам'яною плитою? — спитав сваток, цікаво призираючись на здивовану панков. — А ви знайдіть?

Потерпаючи, що сваток бже та тягнути дуже, а кінець, гавдав перебіти йду накру. грозячи йому питань, качучи, в нім діло: — Мені треба знати, де тому вісімдесят років поховали Гната Черемисну. На його моголі велика кам'яна плита. — Вісімдесят років! — крикнув сваток.

В'добі реалізму на Заході (Коменський, Янсеністи, Феліксон, Льюк) рідна мова стає основою навчання й виховання. На цьому підлозі виявляються далекосяжні реформи Коменського, в польському шкільництві, де вже від мова про навчання практичне, а головне про його національно-державне й суспільно-громадське значіння. Тут уже народилося проблема державно-національного виховання, в повній свідомості. На цьому становищі стоїть уже непорушно далі теоретичні виховання, що будують і перебудовують школу на засадах Русса, Базедова й філософії тої доби просвіщення. З кінець 18 ст. повстає "Комісія Едукації Народнової", яка розбудовувала польське шкільництво в цілій ширині, хоча праця йшла з великими перепонами. Головинні додатні прикметами його було суспільно-громадське й національно-державне виховання, що давало величезну багату націю, великих ідейних борців і на будуче стало хребтом народу.

В польській школі виховання, яке, не зможіти всі перенести, дає розв'язку держави аж до світової війни. Отже тепер ми знаємо, що народи, які мали школу, дбали про неї, журилися майбутню, клали свою вагу на рідну мову, бо а) в навчанні рідною мовою й рідної мови б) в навчанні рідної історії бачили закріплення свого "я". Це дає елементи, без яких ніякий народ не може жити й дихати. Далі вже йде пошуків літератури, взагалі всяка книжка позитивного змісту, а разом із цим — преса. Роль рідного навчання, ролі виховної лектури в рідній мові й ролі преси — це фактори, які для живого національного організму такі потрібні як повітря й сонце.

А як було у нас і як є в нас це й до? Треба признати, що одного нещасливого моменту: Ми залучилися з грецьким світом, що вже розпадався. Сухий аскетизм тримав нас довго в обіймах. Література церковна по найбільшій частині відсталася нам у готових перекладах богослужінь. І цей факт мав свої тяжкі наслідки. З ходом століть староцерковно-славянська, "світло старобогослужінь" мова убога в собі багато елементів з нашої мови, але залишилася в писемстві, як мова вищого "слова", як запанувала у нас ієрархія, чого свідомство хочби Мелеттева "Граматика".

Кожий по втраті всякої самостійності залучився ми чеською Польщу з Заходом, стався же щось фатальний. Наші "схоластики" взагалі не хотіли знай "простоті мови", а захопилися всіма мовами чужими, які заблизнили риторичною, панегіризмом і віршованою акробатикою.

Та це було природне. Євгений створили новий тип людини. Своїми теоріями вивчили й зовнішнім блеском захватили в свої світлі, а ширі протиснули, контрреволюційних елементів. Кулешівський елемент був найбільше заступлений в скотарстві, тому йому й найбільше потерпіло в часі організації сільського господарства. Були села, в яких селяни за дві три ночі вирізали майже повнозрелу свою худобу. Язрак у роках 1931 та 1932 згинув на Україні наслідком цієї ворожої акції багато коней та волів. Число рогатої худоби, свиней та овець значно зменшилося. Багато колгоспів залишилися без хліба. Тому, що в 1933 році корови колгоспників були притнені за браком волів до роботи, багато ідейних вирізали своїх корови, бо боялися, що їх забере "го" колгоспів. В часі від 1928 до 1933 р. число коней зменшилося майже на половину, бо колгоспники не хотіли дати про колективізацію худобу. Втрати рогатої худоби досягли 60%, свиней — приблизно 70%, овець 75 до 80%. Площа лук зменшилася від 362,000 гект. на Харківщині в р. 1931 на 325,000 гект. в 1933, площа сіяної пшениці зменшилася за цей час з 335,000 гект. на 222,000 гект. Перебіча втрачена ціла й ціла пшениці вноситься до 60% ("Вісті", II. VI. 34).

І все це московський уряд хоче направити лише крапкою оплати своїх агентів на Україні та збільшення терору проти українського селянства. Це ціла мудрість пана Постішова. Чи вона вистарчить, побачимо. — (Українське, Женева).

Вже вияшов друком

МЕМОРІАЛ

(в англійській мові)

Ціна за примірник вносить 25 центів. Звертатися на адресу:

"СВОБОДА",

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346

JERSEY CITY, N. J.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЕДНАННЯ

(За червень 1934).

І. ПРИХІД:

З переносу з травня \$ 126.71
Прихід у червні 1,254.18
Разом \$1,380.89

ІІ. РОЗХІД:

а) Висилка до краю:
1) Визвольна боротьба \$80.00
2) Рідна Школа 150.00
3) Музеї 65.00
4) Інваліди 50.00
5) Голодуючі 50.00
6) Родни пок. Біласа й Данилишина 50.00
7) Союз Українок 25.00
8) Письменникам 20.00
9) Народний Дім у Сяноці 15.00
10) Дівоча Рем. Бурса 10.00
11) Кошти листів і пересилки 10.50 \$1,245.50
б) Друж меморіалу в справі голоду на Україні 25.00
в) Удержання канцелярії 25.00
г) Почтова скринка за 6 місяців 8.00
Разом \$1,303.50

ІІІ. ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід \$1,380.89
Розхід 1,303.50

Остається в касі Обеднання з кінцем червня 1934 р. \$ 77.39

Обеднання Укр. Організацій в Америці.

МОСКОВСЬКЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО НА УКРАЇНІ.

На першій обласній конгресі скотарств в Харкові виступили заступники московського уряду на Україні, Постішова, з великою промовою. Ця промова цікава в тім відношенні, що вона освітлює дуже виразно економічні причини голодової катастрофи на Україні. Між інших Постішова сказала: "Перебудова сільського господарства на соціалістичний лад відібрав у нас колосальні опори кулаків та інших протисовітських, контрреволюційних елементів. Кулешівський елемент був найбільше заступлений в скотарстві, тому йому й найбільше потерпіло в часі організації сільського господарства. Були села, в яких селяни за дві три ночі вирізали майже повнозрелу свою худобу. Язрак у роках 1931 та 1932 згинув на Україні наслідком цієї ворожої акції багато коней та волів. Число рогатої худоби, свиней та овець значно зменшилося. Багато колгоспів залишилися без хліба. Тому, що в 1933 році корови колгоспників були притнені за браком волів до роботи, багато ідейних вирізали своїх корови, бо боялися, що їх забере "го" колгоспів. В часі від 1928 до 1933 р. число коней зменшилося майже на половину, бо колгоспники не хотіли дати про колективізацію худобу. Втрати рогатої худоби досягли 60%, свиней — приблизно 70%, овець 75 до 80%. Площа лук зменшилася від 362,000 гект. на Харківщині в р. 1931 на 325,000 гект. в 1933, площа сіяної пшениці зменшилася за цей час з 335,000 гект. на 222,000 гект. Перебіча втрачена ціла й ціла пшениці вноситься до 60% ("Вісті", II. VI. 34).

І все це московський уряд хоче направити лише крапкою оплати своїх агентів на Україні та збільшення терору проти українського селянства. Це ціла мудрість пана Постішова. Чи вона вистарчить, побачимо. — (Українське, Женева).

Вже вияшов друком

МЕМОРІАЛ

(в англійській мові)

Ціна за примірник вносить 25 центів. Звертатися на адресу:

"СВОБОДА",

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346

JERSEY CITY, N. J.

Р. Гр.

МОЄ ЩАСТЯ, ЩО Я ВЖЕ ВМЕР!

Романови Черемисний забавляло знати, з яких він Черемисних. Чи з Черемисних гербу блука, чи з тих, що в гербі мають вовче вухо, чи може когунський хвіст? Документу на своє шлюбне дозвілля не мав ніякого. Не мав жодного, що коли поговоріть його діда, котрий був сільським священником, то з хатною і з церковною згоріло все, що там було. Дідо, бабуня й діти тільки в сорочках втекли з роїною хати. Як в хаті був шлюбний диплом, або які інші докази шлюбності, то згоріли.

Роман Черемисний став шукати. При помочі паперів, які мав у себе, документів у консисторії і з різних жерел дізнався, що його батько, його діда і прадіда були священниками. Довідався, що його прадіда був родом з села Гайчини. Черемисний написав до пароха в Гайчині і дістав так повідомляв:

"Ваш прадіда, священник Павло Черемисний був найстаршим сином господаря в Гайчині, Гната Черемисного. Гнат Черемисний бачив був дуже великого моргеджу в Гайчині ще тепер є пару Черемисних, котрі виводяться простою лінійкою від Гната Черемисного. Він був родом з села Гайчини. Черемисний написав до пароха в Гайчині і дістав так повідомляв:

(1)

— Хіба вже перекопали? Я гадаю, що моголи, так довго не перекопувати, не повинні перекопувати аж по вісімдесять років. Також не повинні би рухати моголи, на які лежить великий камінь... Се не може бути, щоби перекопали, бо була би свіжа могола. З листа парона виходить, що тоді, коли він писав місяць тому, плити ще лежала на моголі. На цілім кладовищі нема нідної, що не поросла моголи...

Загадав вивисилася, коли Черемисний вийшов з цвинтаря. Попри цвинтар ішов в київський старик сваток. Черемисний задержав його і спитав: — Чи не сказав би ви мені, де тут на кладовищі могола з великою кам'яною плитою?

— Могола з великою кам'яною плитою? — спитав сваток, цікаво призираючись на здивовану панков. — А ви знайдіть?

Потерпаючи, що сваток бже та тягнути дуже, а кінець, гавдав перебіти йду накру. грозячи йому питань, качучи, в нім діло: — Мені треба знати, де тому вісімдесят років поховали Гната Черемисну. На його моголі велика кам'яна плита. — Вісімдесят років! — крикнув сваток.

В'добі реалізму на Заході (Коменський, Янсеністи, Феліксон, Льюк) рідна мова стає основою навчання й виховання. На цьому підлозі виявляються далекосяжні реформи Коменського, в польському шкільництві, де вже від мова про навчання практичне, а головне про його національно-державне й суспільно-громадське значіння. Тут уже народилося проблема державно-національного виховання, в повній свідомості. На цьому становищі стоїть уже непорушно далі теоретичні виховання, що будують і перебудовують школу на засадах Русса, Базедова й філософії тої доби просвіщення. З кінець 18 ст. повстає "Комісія Едукації Народнової", яка розбудовувала польське шкільництво в цілій ширині, хоча праця йшла з великими перепонами. Головинні додатні прикметами його було суспільно-громадське й національно-державне виховання, що давало величезну багату націю, великих ідейних борців і на будуче стало хребтом народу.

В польській школі виховання, яке, не зможіти всі перенести, дає розв'язку держави аж до світової війни. Отже тепер ми знаємо, що народи, які мали школу, дбали про неї, журилися майбутню, клали свою вагу на рідну мову, бо а) в навчанні рідною мовою й рідної мови б) в навчанні рідної історії бачили закріплення свого "я". Це дає елементи, без яких ніякий народ не може жити й дихати. Далі вже йде пошуків літератури, взагалі всяка книжка позитивного змісту, а разом із цим — преса. Роль рідного навчання, ролі виховної лектури в рідній мові й ролі преси — це фактори, які для живого національного організму такі потрібні як повітря й сонце.

А як було у нас і як є в нас це й до? Треба признати, що одного нещасливого моменту: Ми залучилися з грецьким світом, що вже розпадався. Сухий аскетизм тримав нас довго в обіймах. Література церковна по найбільшій частині відсталася нам у готових перекладах богослужінь. І цей факт мав свої тяжкі наслідки. З ходом століть староцерковно-славянська, "світло старобогослужінь" мова убога в собі багато елементів з нашої мови, але залишилася в писемстві, як мова вищого "слова", як запанувала у нас ієрархія, чого свідомство хочби Мелеттева "Граматика".

Кожий по втраті всякої самостійності залучився ми чеською Польщу з Заходом, стався же щось фатальний. Наші "схоластики" взагалі не хотіли знай "простоті мови", а захопилися всіма мовами чужими, які заблизнили риторичною, панегіризмом і віршованою акробатикою.

Та це було природне. Євгений створили новий тип людини. Своїми теоріями вивчили й зовнішнім блеском захватили в свої світлі, а ширі протиснули, контрреволюційних елементів. Кулешівський елемент був найбільше заступлений в скотарстві, тому йому й найбільше потерпіло в часі організації сільського господарства. Були села, в яких селяни за дві три ночі вирізали майже повнозрелу свою худобу. Язрак у роках 1931 та 1932 згинув на Україні наслідком цієї ворожої акції багато коней та волів. Число рогатої худоби, свиней та овець значно зменшилося. Багато колгоспів залишилися без хліба. Тому, що в 1933 році корови колгоспників були притнені за браком волів до роботи, багато ідейних вирізали своїх корови, бо боялися, що їх забере "го" колгоспів. В часі від 1928 до 1933 р. число коней зменшилося майже на половину, бо колгоспники не хотіли дати про колективізацію худобу. Втрати рогатої худоби досягли 60%, свиней — приблизно 70%, овець 75 до 80%. Площа лук зменшилася від 362,000 гект. на Харківщині в р. 1931 на 325,000 гект. в 1933, площа сіяної пшениці зменшилася за цей час з 335,000 гект. на 222,000 гект. Перебіча втрачена ціла й ціла пшениці вноситься до 60% ("Вісті", II. VI. 34).

І все це московський уряд хоче направити лише крапкою оплати своїх агентів на Україні та збільшення терору проти українського селянства. Це ціла мудрість пана Постішова. Чи вона вистарчить, побачимо. — (Українське, Женева).

Вже вияшов друком

МЕМОРІАЛ

(в англійській мові)

Ціна за примірник вносить 25 центів. Звертатися на адресу:

"СВОБОДА",

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346

JERSEY CITY, N. J.

